

ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและการให้ความช่วยเหลือประชาชน ทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558

ทนายท สุพิมพานนท์¹ เอกพงษ์ สารน้อย²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อทราบถึงแนวคิดทฤษฎี ความเป็นมา และหลักการ เกี่ยวกับการปัญหาการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางด้านกฎหมาย การให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนขั้นตอนการอุทธรณ์ผลการให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยศึกษาจากกฎหมายของประเทศต่างๆ เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558

จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 คือ 1) การให้ความช่วยเหลือประชาชนยังไม่ครอบคลุมตลอดทั้งกระบวนการยุติธรรม 2) ปัญหาการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ยังไม่ครบถ้วน 3) ปัญหาการไม่กำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์ผลการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ

ผู้เขียนจึงเห็นควรเสนอแนะให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 มาตรา 26 และมาตรา 27 ในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือประชาชนและการให้มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย, แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 31 เรื่องการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องขอบเขตการให้ความช่วยเหลือ และเพิ่มมาตรา 28/1 ในเรื่องของการอุทธรณ์ผลการพิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชน

คำสำคัญ: กองทุนยุติธรรม; การให้ความช่วยเหลือประชาชน; การละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง: ทนายท สุพิมพานนท์ และเอกพงษ์ สารน้อย (2564) ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 สารนิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต

ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและการให้ความช่วยเหลือประชาชน

¹ นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม 2410/2 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900. ประเทศไทย

อีเมล: Yartdarkroom@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

**THE LEGAL PROBLEMS IN THE PROTECTION OF RIGHT AND LEGAL
ASSISTANCE PROVIDING TO THE PEOPLE UNDER THE JUSTICE FUND
ACT B.E.2558 (2015)**

Thayat Supimpanont¹ Akekapong Sarnnoy²

Abstractive

The objective of this research is to study to acknowledge about the concept, theory, background and principle concerning problems of legal assistance to people, assistance providing for victims of human rights violations including appeal procedures for people assistance results by studying from laws of different countries compared with the Justice Fund Act, B.E. 2558 (2015).

According to the study results, it was discovered that the problems concerning the enforcement of Justice Fund Act B.E. 2558 (2015) were; 1) assistance providing to the people was not covered with entire justice process, 2) providing assistance to victims of human rights violations was not yet completed, and 3) appeal procedures for the results of assistance hearings were not determined.

The author, therefore, recommended that Section 26 and Section 27 of the Justice Fund Act B.E. 2558 (2015) regarding assistance providing for the people and legal assistance provider should be amended. In addition, amendment of Section 31 on the provision of assistance to victims of human rights violations regarding the scope of assistance should be done, and Section 28/1 in the matter of appeal for the consideration results of assistance to people should be added.

KEYWORDS: JUSTICE FUND, LEGAL ASSISTANCE, VICTIM OF HUMAN VIOLATION

Article Type: Research Article

Reference: Thayat Supimpanont and Akekapong Sarnnoy (B.E.2564): *The Legal Problems in the Protection of Right and Legal assistance Providing to The People under The Justice Fund ACT B.E.2558 (2015) (Master of Laws Thesis)*

¹ Master of Laws, Public Law, Sripatum University 2410/2 Phaholyothin Road, Chatujak District, Bangkok, 10900, Thailand

E-mail: Yartdarkroom@gmail.com

² Full-Time Lecturer of Master of Laws Program, School of law, Sripatum University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย แม้จะเป็นสิทธิที่ประชาชนทุกคนพึงมี แต่ประชาชนโดยส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากซับซ้อน การเป็นคดีความทำให้เกิดการสูญเสียทรัพย์สินหรือสูญเสียทรัพย์สินอันเป็นค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งในความเป็นจริง สิทธิในการปกป้องตนเองและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และด้วยเหตุนี้เองรัฐจึงต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ด้วยตนเองโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพนั้น ได้เริ่มมีและเห็นได้ชัดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีการบัญญัติรับรองถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ความเสมอภาคของประชาชน ด้วยเหตุนี้เองการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยเท่าเทียมกันจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก จึงเป็นสาเหตุที่กระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้ง “กองทุนยุติธรรม” ขึ้น โดยเป็นระเบียบกระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2549 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนเงินค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมาย การฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือการบังคับคดี การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม³ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ขาดแคลนทุนทรัพย์ ถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม ให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น อันเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีทุนทรัพย์ที่ใช้ในการต่อสู้คดีหรือได้ใช้สิทธิเกี่ยวกับการดำเนินคดีได้อย่างเต็มที่ แต่ด้วยเหตุที่กองทุนยุติธรรมนั้นถูกกำหนดไว้เป็นระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม จึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการหลายประการ ต่อมาจึงได้พัฒนาและประกาศใช้ระเบียบกระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2553

อย่างไรก็ดี แม้พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 จะเป็นบทบัญญัติที่มีความสอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี⁴ ในการความยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรม เสมอภาค โปร่งใส รวดเร็ว ทัวถึง ปราศจากการเลือกปฏิบัติ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมได้ และสร้างสังคมที่พัฒนาอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมก็ตาม แต่ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ยังคงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ส่วนหนึ่งมาจากการขาดความคล่องตัวในการ

³ สำนักงานกองทุนยุติธรรม. *ประวัติกองทุนยุติธรรม*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://jfo2562.moj.go.th/page/about.php>. [2563,12 ตุลาคม]

⁴ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี วันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ข้อ 12.2.

ดำเนินงานเนื่องจากการตั้งกองทุนอยู่ในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม⁵ จึงทำให้การดำเนินการมีรูปแบบของระบบราชการไม่สามารถยืดหยุ่นได้เมื่อเกิดปัญหาข้อเท็จจริงในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่อยู่นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดไว้อาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการให้การสนับสนุนของกองทุนยุติธรรมที่เป็นเงินจากรัฐว่าจะต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์จากการให้ความช่วยเหลือให้แต่ละกรณีมากกว่าการคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น การให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี จะต้องเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชนในกรณีที่เป็นคดีความที่ขึ้นสู่ศาลแล้วเท่านั้น หรือการให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนนั้นมีการตีความและมุ่งให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคดีอาญาเท่านั้น รวมถึงการไม่มีการกำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์ผลการพิจารณาการให้ความช่วยเหลืออันเป็นการควบคุมตรวจสอบการกระทำทางปกครองด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิและการให้ความช่วยเหลือประชาชน
2. เพื่อศึกษากฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยกรณีการให้การคุ้มครองสิทธิและการให้ความช่วยเหลือประชาชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการศึกษาปัญหาคุ้มครองสิทธิและการให้ความช่วยเหลือประชาชน
4. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและการให้ความช่วยเหลือประชาชน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนในการดำเนินการตามกฎหมาย โดยมุ่งศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมาย (Legal aid) ของต่างประเทศ และกฎหมายการให้การเยียวยาของต่างประเทศ ซึ่งใช้เป็นหลักสากล เพื่อทราบถึงแนวความคิดและรายละเอียด รวมถึงหลักการทางกฎหมาย และเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางและมาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

⁵ พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “พ.ร.บ.กองทุนยุติธรรม”) มาตรา 5.

1. เพื่อทราบถึงปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
2. เพื่อทราบถึงปัญหาทางกฎหมายว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือประชาชนกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน
3. เพื่อทราบถึงปัญหาทางกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือประชาชนกรณีการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่ง
4. เพื่อทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาค สิทธิมนุษยชน (Human Right) เป็นแนวคิดพื้นฐานมาจากความเชื่อ ปรัชญา รวมทั้งคำสอนทางศาสนา จริยธรรมหรือศีลธรรมทางสังคมรวมถึงวัฒนธรรมต่างๆ ที่มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนที่จะมีชีวิตอยู่ มีการห้ามทำลายชีวิตมนุษย์ ซึ่งอยู่ในหลักศาสนาทุกศาสนา รวมทั้งยังมีความเชื่อในวัฒนธรรมตะวันตกที่กล่าวว่ามีสิทธิโดยธรรมชาติในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ มีความคิดที่เป็นอิสระ มีความชอบธรรมที่จะรักษาชีวิตตนเอง และไม่ว่าแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน ทุกคนก็ยังมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมและเสมอภาค⁶ แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนได้มีความสำคัญมากขึ้นภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งความโหดร้ายทารุณในสงครามทำให้สังคมโลกได้ตระหนักและนำไปสู่การพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (Human Right Laws) อันเป็นหลักการ และกลไก ที่เป็นมาตรฐานสากลในการคุ้มครองและปกป้องสิทธิมนุษยชน

ความเสมอภาคตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนและแนวทางของสิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์⁷

ประการแรก ความเสมอภาคในโอกาส หมายถึง ความเท่าเทียมกันในโอกาสในการได้รับบริการสาธารณะของรัฐ โดยไม่ถูกกีดกันออกจากสังคมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะ โอกาสการเข้าถึงการศึกษา โอกาสในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล ความเสมอภาคดังกล่าวเป็นที่มาของรัฐในการพยายามที่จะลดช่องว่างความแตกต่างของสังคม ทำให้ประชาชนมีโอกาที่เท่าเทียมกัน หรือการสร้างรัฐสวัสดิการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของประชาชน

⁶ ปริญญญา บุญฤทธิฤทัยกุล. (2556). *คู่มือกติการะหว่างประเทศสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย. หน้า 3.

⁷ สิญาพร พงศ์วัฒนกร. (2559). *ปัญหาการบริหารกองทุนยุติธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดภายหลังมีการกระจายอำนาจกองทุนยุติธรรมในระดับจังหวัด*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประการที่สอง ความเสมอภาคทางสังคม หมายถึง ความเท่าเทียมกันทางสังคม การไม่เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด ภาษา สีผิว ชนชั้นวรรณะ ทรัพย์สิน ความคิดเห็นที่แตกต่าง ความสมบูรณ์หรือบกพร่องทางร่างกาย ไม่เป็นเหตุให้เกิดการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียม

ประการที่สาม ความเสมอภาคทางกฎหมาย หมายถึง สิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายเดียวกันมีความหมายรวมถึงกระบวนการทางกฎหมายที่มีผลต่อประชาชนตั้งแต่การออกกฎหมายเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างเท่าเทียม การได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเท่าเทียม การพิจารณาคดีและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียม รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อโอกาสที่เท่าเทียมกันของประชาชน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและการเยียวยาเหยื่อ ในอดีตแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการให้ความคุ้มครองสิทธิและการให้ความช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออยู่ในวงจำกัด เพราะในทางกฎหมายสถานภาพของเหยื่ออาชญากรรมเป็นเพียงพยานในกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ตั้งแต่มีการศึกษาทางวิชาการด้านเหยื่อวิทยา เหยื่อจำนวนมากได้รับการปฏิบัติจากบุคคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เข้าใจในความรู้สึกจนบางกรณีกลายเป็นการซ้ำเติมเหยื่อในกลุ่มเหยื่อที่เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบได้ง่าย เช่น ผู้เยาว์ หรือเหยื่อจากการกระทำความผิดทางเพศ แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะถูกจับกุมและนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แต่สำหรับเหยื่ออาชญากรรมที่นอกจากจะเป็นจุดเริ่มต้นแห่งคดีแล้ว เหยื่อนั้นไม่ได้มีโอกาสใด ๆ แม้กระทั่งแสดงความรู้สึกหรือเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ หลายประเทศยังไม่อนุญาตให้เหยื่ออาชญากรรมเรียกร้องค่าชดเชยทางแพ่งในกระบวนการทางอาญาด้วย และถึงที่สุดแล้วจำเลยจะถูกศาลพิพากษาลงโทษก็ตาม แต่การลงโทษเช่นการจำคุก การปรับ หรือการคุมประพฤติก็แทบไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหยื่อเลย ดังนั้นสิทธิของเหยื่อจึงมีเพียงได้เห็นจำเลยถูกลงโทษเท่านั้น⁸

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant Civil and Political Right) สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2509 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2519 โดยประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2539 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิ เช่น รัฐภาคีต้องรับที่จะประกันว่า บุคคลใดที่สิทธิหรือเสรีภาพของตนซึ่งรับรองไว้ในกติกาถูกละเมิดต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจัง โดยไม่ต้องคำนึงว่าการละเมิดนั้นจะกระทำ โดยบุคคลผู้ปฏิบัติกรตามหน้าที่ หรือประกันว่าบุคคลใดที่เรียกร้องการเยียวยาดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาจากฝ่ายตุลาการฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติที่มี

⁸ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. (2561). *เหยื่ออาชญากรรม: สิทธิและการช่วยเหลือเยียวยา*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. หน้า 45-46.

อำนาจ หรือจากหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจตามที่กำหนดไว้โดยระบบกฎหมายของรัฐและจะพัฒนา
หนทางการเยียวยาด้วยกระบวนการยุติธรรมทางศาล เป็นต้น⁹

3. การควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองตามหลักกฎหมายของไทย
ในการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของ “คำสั่งทางปกครอง” ตามกฎหมายของประเทศไทยนั้น
เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทาง
ปกครองฯ และ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯแล้ว จะเห็นได้ว่า
การควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองกระทำได้ดังนี้ คือ

3.1 การควบคุมในคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้กำหนดกระบวนการของ
“ขั้นตอน” และ “รูปแบบ” ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งทางปกครอง เพื่อให้คำสั่งทางปกครองนั้น
เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย สรุปได้ดังนี้

ประการแรกเจ้าหน้าที่ที่ออกคำสั่งทางปกครองต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย และต้อง
เปิดโอกาสให้คู่กรณีโต้แย้งคำสั่งได้

ประการที่สองกำหนดกระบวนการพิจารณา โดยเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งสิทธิและ
หน้าที่ให้คู่กรณีทราบ

⁹ International Covenant Civil and Political Right

Article 2

1. Each State Party to the present Covenant undertakes to respect and to ensure to all individuals within its territory and subject to its jurisdiction the rights recognized in the present Covenant, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status.

2. Where not already provided for by existing legislative or other measures, each State Party to the present Covenant undertakes to take the necessary steps, in accordance with its constitutional processes and with the provisions of the present Covenant, to adopt such laws or other measures as may be necessary to give effect to the rights recognized in the present Covenant.

3. Each State Party to the present Covenant undertakes:

(a) To ensure that any person whose rights or freedoms as herein recognized are violated shall have an effective remedy, notwithstanding that the violation has been committed by persons acting in an official capacity;

(b) To ensure that any person claiming such a remedy shall have his right thereto determined by competent judicial, administrative or legislative authorities, or by any other competent authority provided for by the legal system of the State, and to develop the possibilities of judicial remedy;

(c) To ensure that the competent authorities shall enforce such remedies when granted

ประการที่สามกรณีคำสั่งทางปกครองกระทบสิทธิของกลุ่ม เจ้าหน้าที่ที่ต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มที่ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและให้มีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตน

3.2 การควบคุมในการทำคำสั่งทางปกครอง

ในการทำคำสั่งทางปกครอง กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดรูปแบบของคำสั่งทางปกครองไว้ มีรายละเอียดที่สำคัญ ได้แก่ คำสั่งที่มีผลกระทบต่อสถานภาพทางกฎหมายหรือกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของผู้รับคำสั่ง คำสั่งนั้นจะต้องแสดงผลไว้ด้วย ซึ่งการแสดงผลของคำสั่งนี้นับว่าเป็นรูปแบบอันเป็นสาระสำคัญประการหนึ่งในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายและความชอบด้วยเหตุผลของคำสั่งทางปกครอง นอกจากนี้ในการแจ้งคำสั่งทางปกครองจะต้องมีการแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์โต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ด้วย

3.3 การควบคุมภายหลังการออกคำสั่งทางปกครอง

ภายหลังจากที่ฝ่ายปกครองได้มีคำสั่งทางปกครองแล้ว กฎหมายยังเปิดโอกาสให้ฝ่ายปกครองผู้ออกคำสั่งสามารถแก้ไขคำสั่งดังกล่าวให้ถูกต้องเหมาะสมได้โดยกำหนดให้มีการอุทธรณ์คำสั่ง ซึ่งกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้เป็นระบบการอุทธรณ์สองชั้น กล่าวคือ การให้ยื่นอุทธรณ์ต่อผู้ออกคำสั่ง ซึ่งในชั้นนี้หากผู้ทำคำสั่งเห็นด้วยกับอุทธรณ์ก็สามารถแก้ไขคำสั่งได้ แต่ถ้าผู้ทำคำสั่งไม่เห็นด้วยกับอุทธรณ์ดังกล่าวก็ต้องส่งอุทธรณ์นั้นไปให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง กระบวนดังกล่าวเป็นการให้โอกาสฝ่ายปกครองแก้ไขคำสั่งของตนให้ถูกต้องภายในองค์กรของผู้ออกคำสั่งนั่นเอง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการดำเนินการตามกฎหมาย โดยมุ่งศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมาย (Legal aid) ซึ่งใช้เป็นหลักสากล เพื่อทราบถึงแนวความคิดและรายละเอียด รวมถึงหลักการทางกฎหมาย และเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางและมาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าโดยใช้วิธีการศึกษา (Documentary Resarch) โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสาร และวารสารกฎหมายที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือประชาชน ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ประกาศคณะกรรมการกองทุน

ยุติธรรม ตลอดจนศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายต่างๆ โดยเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของต่างประเทศกับกฎหมายในประเทศไทยแล้วนำมาวิเคราะห์ สรุปผล เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและแก้ไข

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผลการวิจัย ดังนี้

1.จากการศึกษาพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 มาตรา 27 การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี ประกอบด้วยค่าจ้างทนายความ ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี ซึ่งการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีนี้ได้ถูกกำหนดไว้ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี พ.ศ. 2559 ข้อ 9 ผู้ขอรับความช่วยเหลือในการดำเนินคดีจากกองทุนอาจขอรับความช่วยเหลือ เป็น ค่าจ้างทนายความ ค่าที่ปรึกษาหรือผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายในการดำเนินคดี หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ค่าฤชาธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี เช่น ค่าตรวจพิสูจน์ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ ค่าวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการสอบแนวเขตตรงวัดที่ดิน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศหรือทางดาวเทียม การอ่าน แปล ตีความ หรือวิเคราะห์ภาพถ่าย รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้วจะเห็นว่า การให้การช่วยเหลือสนับสนุนนั้น เป็นกระบวนการที่อยู่ในชั้นพิจารณาคดีทั้งสิ้น

2.จากการศึกษาพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 มาตรา 26 บุคคลอาจได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมในการดำเนินคดี การขอลดค่าธรรมเนียม การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ซึ่งการให้ความช่วยเหลือประชาชนกรณีเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2559 ซึ่งในข้อ 9 กำหนดว่า ผู้มีสิทธิขอรับความช่วยเหลือ จะต้องเป็นผู้เสียหายจากการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นจำเลยที่ถูกคุมขังตามคำพิพากษาเกินกำหนด เป็นจำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และถูกคุมขังในระหว่างสอบสวน หรือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรซึ่งการให้ความช่วยเหลือจะให้ป็นเงินช่วยเหลือ ตามขอบเขตที่ได้กำหนดในข้อ 10 ของระเบียบฯ ดังกล่าว ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้วจะเห็นว่า การให้การช่วยเหลือ นั้น เห็นว่าการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

นั้น หรือผู้ได้รับผลกระทบสิทธิมนุษยชน ยังสามารถให้ความช่วยเหลือในขอบเขตที่กว้างมากกว่าที่กำหนดไว้ และจะส่งผลให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากยิ่งขึ้น

3.จากการศึกษาพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 ในการพิจารณามีผลในการอนุมัติหรือไม่อนุมัติหรือยุติการให้ความช่วยเหลือนั้น ถือเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิของผู้ขอรับความช่วยเหลือโดยกองทุนยุติธรรมโดยตรง โดยคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ได้ออกระเบียบเพื่อกำหนดการทบทวนคำสั่งไว้และเมื่อผลการทบทวนเป็นอย่างใด จึงแจ้งสิทธิให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือใช้สิทธิทางศาล เพื่อยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองต่อไป ซึ่งกองทุนยุติธรรมได้เคยตอบข้อหารือ ตามหนังสือตอบข้อหารือถึงยุติธรรมจังหวัดสมุทรสาคร ที่ ขช 02115/7407 ลงวันที่ 5 กันยายน 2559 ในกรณีที่คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด มีมติไม่อนุมัติ คำขอรับความช่วยเหลือเงินกองทุนยุติธรรม ผู้ขอรับความช่วยเหลือสามารถยื่นหนังสือขอทบทวน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี พ.ศ. 2559 ข้อ 19 หากกรณีผู้ขอรับความช่วยเหลือ ไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของอนุกรรมการหรือประธาน ให้ยื่นหนังสือขอให้ทบทวนผลการพิจารณาต่อคณะอนุกรรมการ หรือประธาน แล้วแต่กรณี พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและข้อเท็จจริงภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณา ดังนั้น หากคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด มีมติไม่อนุมัติคำขอรับความช่วยเหลือเงินกองทุนยุติธรรม ผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ แต่สามารถยื่นหนังสือขอให้ทบทวนผลการพิจารณาต่อคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดได้ จึงเห็นว่าตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม ไม่ได้มีการกำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองไว้โดยเฉพาะ

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและให้ความช่วยเหลือประชาชน ยังคงพบประเด็นปัญหาทางกฎหมายในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือเงินกองทุนยุติธรรม กรณีการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี จะต้องเป็นกรณีที่เป็นคดีความแล้วเท่านั้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 มาตรา 26¹⁰ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และเงื่อนไขในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี พ.ศ.2559 ข้อ 4¹¹ บัญญัติว่า “คดี” หมายความว่า คดีอาญา คดีแพ่ง คดีปกครอง คดีเยาวชนและครอบครัว คดีศาลชำนาญพิเศษ และคดี

¹⁰พ.ร.บ.กองทุนยุติธรรม มาตรา 26 วรรคแรก

¹¹ระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และเงื่อนไขในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี พ.ศ.2559. ข้อ 4

อื่น รวมถึงการบังคับคดี” เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า การให้ความช่วยเหลือของกองทุนยุติธรรมนั้น ถูกจำกัดเฉพาะแต่ในกรณีที่เป็นคดีความในแต่ละประเภทตามที่กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งในการดำเนินคดีในศาลนั้น แม้จะเป็นการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมแต่ก็เป็นเพียงการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเพียงด้านหนึ่งเท่านั้น โดยในปัจจุบันนี้มีกระบวนการยุติธรรมทางเลือก เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนการยื่นฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 32) พ.ศ.2563¹² พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 ซึ่งสามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ทั้งทางแพ่งและทางอาญา เป็นต้น ซึ่งหากจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือเงินหรือค่าใช้จ่ายในการเป็นคดีความนั้นก็จะทำให้ความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมไม่ครอบคลุม หรือไม่สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้ตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 ได้อย่างแท้จริง

2. ปัญหาเกี่ยวกับความชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 แม้จะมีการให้ความช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินคดี การขอลปล่อยตัวชั่วคราว การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และการให้ความช่วยเหลือกรณีการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่ก็ตาม แต่การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น ก็มีได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแต่อย่างไรก็ดี การเยียวยาผู้เสียหายหรือผู้เป็นเหยื่อจากอาชญากรรมในประเทศไทยนั้น มีพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ได้ให้ความช่วยเหลือโดยให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาซึ่งจะช่วยเหลือเป็นค่าตอบแทนซึ่งหมายถึงเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับเพื่อตอบแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นจากหรือเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น¹³ ก็ตามแต่ก็เป็น การให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้นเพียงบางส่วนจากรัฐเท่านั้น ซึ่งในบางกรณี เช่น กรณีของญาติของเหยื่อที่เสียชีวิตจากการกระทำละเมิดหรือการก่ออาชญากรรมยอมเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอาจได้รับความเดือดร้อนจากการขาดหัวหน้าครอบครัว การขาดแรงงาน หรือขาดโอกาสทางการศึกษา หรือการดำรงชีวิตตามปกติ อันอาจเกิดผลกระทบเป็นปัญหาสังคมตามมา พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมจึงควรวางหลักเกณฑ์และมีส่วนเพิ่มเติม นอกจากความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ดังกล่าว

¹² พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 32) พ.ศ.2563 มาตรา 3

¹³ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา”) มาตรา 3

3. ปัญหาการไม่กำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์ผลการพิจารณาการให้ความช่วยเหลือเงินกองทุนยุติธรรมไว้โดยเฉพาะ ซึ่งการพิจารณาอนุมัติให้ความช่วยเหลือ ไม่ให้ความช่วยเหลือหรือยุติคำขอรับความช่วยเหลือ เหล่านี้ย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนผู้ขอรับความช่วยเหลือซึ่งเป็นผลกระทบต่อสิทธิของผู้ยื่นคำขอเป็นรายกรณีไป ซึ่งผลการพิจารณาดังกล่าวถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 โดยการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้น เป็นการให้โอกาสผู้อยู่ในคำสั่งทางปกครองหรือคู่กรณีได้โต้แย้งคำสั่งหรือขอให้ผู้ออกคำสั่งทบทวนแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลง ยกเลิก เพิกถอนคำสั่ง อันเป็นการคุ้มครองสิทธิส่วนหนึ่งของประชาชน รวมถึงเป็นการแก้ไขบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นจะมีความรวดเร็วและยืดหยุ่น เป็นการลดภาระของประชาชนในการฟ้องคดีต่อศาล เนื่องจากทำการพิจารณาทบทวนภายในฝ่ายปกครองได้ทันที

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาค และนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างครอบคลุมและทั่วถึง และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการคุ้มครองสิทธิและการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิ ในเรื่องการช่วยเหลือเยียวยาบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ รวมถึงเพื่อให้สอดคล้องกับหลักควบคุมตรวจสอบความชอบของการกระทำทางปกครอง และการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนอีกส่วนหนึ่ง ในพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 จึงเห็นควรดำเนินการแก้ไขดังต่อไปนี้

1.ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 ในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี ขอแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 26 และมาตรา 27

ขอแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 26 “บุคคลอาจได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมรวมถึงการระงับข้อพิพาท โดยทางอื่น การขอลดอัตราค่าธรรมเนียม การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน”

ขอแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 27 “การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี ประกอบด้วย ค่าจ้างทนายความ ค่าตอบแทนผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายหรือผู้แทนทางกฎหมาย ค่าค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมหรือการระงับข้อพิพาท”

2.ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 ในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนขอแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 31

ขอแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 31 “ผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อาจขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อความเสียหายที่ตนได้รับ ดังต่อไปนี้”

(1) ...

(2) เงินช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนถึงแก่ความตาย ในกรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนถึงแก่ความตายเป็นหัวหน้าครอบครัวและมีผู้อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู อาจขอรับเงินช่วยเหลือเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือการส่งเคราะห์ตามสมควร เช่น การให้ทุนการศึกษา เป็นต้น

(3) ค่าเสียหายกรณีที่ทรัพย์สินเสียหาย ซึ่งเป็นผลจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยตรง

(4) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ

(5) เงินช่วยเหลืออื่นตามที่กรรมการเห็นสมควร”

3.ในพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์การพิจารณาผลการให้ความช่วยเหลือของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด ในกรณีที่มีคำวินิจฉัยไม่ให้ความช่วยเหลือเงินกองทุนยุติธรรมจึงเห็นควรเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์ผลการพิจารณาการให้ความช่วยเหลือเงินกองทุนยุติธรรม ในพระราชบัญญัติเงินกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558

ขอแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 28/1 ความว่า

“กรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือไม่เห็นด้วยกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด ให้อุทธรณ์คำสั่งตามวรรคหนึ่งต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง โดยยื่นผ่านสำนักงานยุติธรรมจังหวัดที่ขอรับความช่วยเหลือ

คำอุทธรณ์อาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาก็ได้ ในกรณีที่อุทธรณ์ด้วยวาจาให้พนักงานกองทุนยุติธรรมจัดทำบันทึกถ้อยคำให้ผู้อุทธรณ์ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

เมื่อได้รับคำอุทธรณ์แล้วให้พนักงานกองทุนยุติธรรมรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย รวมทั้งความเหมาะสม พร้อมทั้งความเห็นส่งให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสิบห้าวัน ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์พิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้

คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว
ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันที่ครบ
กำหนดเวลาดังกล่าว”

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 32) พ.ศ.2563

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และเงื่อนไขในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี พ.ศ.2559.

ปริญญา บุญฤทธิพิทักษกุล. (2556). *คู่มือกติการะหว่างประเทศสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. (2561). *เหยื่ออาชญากรรม: สิทธิและการช่วยเหลือเยียวยา*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สัญญาพร พงศ์วัฒนากร. (2559). *ปัญหาการบริหารกองทุนยุติธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด* *ภายหลังมีการกระจายอำนาจกองทุนยุติธรรมในระดับจังหวัด*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครองสำหรับนักบริหาร, คณะรัฐศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์.

InternationnalCovenanat Civil and Political Right

References

ACT AMENDING THE CIVIL PROCEDURE CODE (NO. 32), B.E. 2563 (2020)

JUSTICE FUND ACT, B.E. 2558 (2015)

DAMAGES FOR THE INJURED PERSON AND COMPENSATIONS AND EXPENSES FOR THE ACCUSED IN THE CRIMINAL CASE ACT, B.E. 2544 (2001)

JUSTICE FUND COMMISSION REGULATION ON IN ACCORDANCE WITH THE RULES, PROCEDURES AND CONDITION OF LEGAL ASSISTANCE TO PEOPLE, B.E.2559 (2016)

Parinya Boonrittichaigul (2013) , Guidebook of International Covenant on Civil and Political Rights, Bangkok: Amnesty International Thailand

Srisombut Chokprajakchat (2016), Crime Victim: Right and Remedies, Bangkok: Cabinate and Government Gazzette

Siyaporn Pongwatthankorn (2015), Obstacles from Justice fund management, Office of provincial justice after the distribution of authority to Justice fund at the provincial level, Independent study Master of political (Politics and Government) , Faculty of Political science Thammasat University

InternationnalCovenanat Civil and Political Right